

Tartu Ülikooli meditsiiniteaduste valdkond uue õppeaasta hakul

Margus Lember – Tartu Ülikooli meditsiiniteaduste valdkonna dekaan

Tartu Ülikooli meditsiiniteaduste valdkonna viimaste aastate suur töö on olnud täismahus ingliskeelse arstiõppe käivitamine. Möödunud õppeaastal jõudsid esimesed üliõpilased neljandale kursusele, kus õpitakse sisehaigusi ja kirurgiat. TÕ arstiõppes on kliiniline õpe seotud reaalselt patsientidega. Selleks et ühendada ingliskeelset õpet ja eesti keeles kõnelevaid patsiente, oleme pidanud märkimisväärselt panustama õppetöö täpsemasse planeerimisse, ingliskeelsete materjalide ettevalmistamisse ning ingliskeelsesse juhendamisse. Välisüliõpilased on olnud tublid eesti keele õppimisel, et neil oleks võimalik patsientidega otse suhelda. Materjalide tõlkimist on teotanud TÜ arengufond.

Praeguseks on kaks aastat ingliskeelset kliinilist õpet (kolmas ja neljas kursus) toimunud ning tehtud töö on ennast ära tasunud – kevadine tagasiside tudengitelt oli väga positiivne. Käesoleval õppeaastal on järg viienda kursuse käes. Võrreldes varasemaga on ingliskeelsete rühmade õpetamisel näha tudengite suuremat nõudlikkust. Varem olid välisüliõpilased jaotatud ühtlaselt kõikidesse rühmadesse, integratsioon ja eesti keele omandamine kulgesid lihtsamalt. Ei olnud haruldus, kus samas rühmas õppivate tudengite emakeel olid kas eesti, vene, soome või rootsi keel. Praeguse olukorra on tinginud seadusemuudatus, mille järgi tohib ülikool tasulist õpet teha vaid võõrkeeles. Ülikooli rahvusvaheline mõõde on aga tänapäeval möödapääsmatu, see suurendab avatust, lähendab Tartu Ülikooli maailma teistele ülikoolidele ning esitab õppele uusi kvaliteedinõudeid.

Möödunud aastal toimus arstiõppes oluline muudatus – kuues kursus muutus praktika-aastaks. See uuendus on praeguseks hästi käivitunud. Tagasiside põhjal oleme saanud üht-teist muuta. Alanud õppeaastast hakkasime korraldama näiteks juhendamiskoolitusi nende haiglate juhendajatele, kus tavaliselt nii palju tudengeid praktikal ei ole käinud.

Jätkuvalt tegelesime õppeainete õpiväljundite vastavusse viimisega õppekavade väljunditega. Selleks vaatasime kriitilise pilguga üle meie ainekavades olevate õppeainete eesmärgid ja õpiväljundid ning analüüsisime, kuidas need sobituvad kogu õppekava väljunditega. Vaatasime, kas mingeid aineid saaks ühitada, et dubleerimisi vältida, ning kas mingeid teadmisi jääb puudu, et prekliinilised ained võimalikult hästi kliinilisi aineid toetaks.

Tudengitele paindlikuma ja põnevama õppe pakkumiseks oleme hakanud kasutama rohkem uusi e-õppe meetodeid. Elavat õpet ei saa e-õppega asendada, kuid tänu uudsetele tehnoloogiatele ja moodsatele meetoditele saame muuta õpet tõhusamaks ja huvitamaks. Samuti oleme näinud vaeva, et osa loenguid toimuks videoloengutena. See muudab iseõppimise mugavamaks.

Üha olulisemaks muutub täienduskoolitus. Püüame rakendada töösse õppijate vajadustest lähtuvaid koolitusviise, mis võivad erialati ja indiviiditi väga erineda. Heaks näiteks on farmaatsia instituudi algatatud koolitus „Farmatseudist proviisoriks”, kus alustas sügisel ligi 70 kolleegi. Loodame, et alanud õppeaastal saame jätkata ka programmiga „Arstid tagasi tervishoidu”, mille järele on reaalne vajadus, ent mille rahastamisaotluse on Sotsiaalministeerium mitu aastat tagasi lükanud.

Ilusaks traditsiooniks on saanud, et üliõpilaste tagasiside põhjal valib ülikool aasta õppejõude. Meditsiiniteaduste valdkonna 2016. aasta parimaks õppejõuks valiti kirurgialektor Marko Murruste. Aasta programmijuhtidena tunnustati bakalau-reuse- ja magistriõppekavade „Füsioteraapia“ programmijuhti Jelena Sokku ja magistriõppekava „Rahvatervishoid“ programmijuhti Anneli Uusküla.

Meie valdkonna teadustöö on jätkuvalt kõrgel tasemel ja meie teadlased on nii riiklikult kui ka rahvusvaheliselt tunnustatud, mitmed neist kuuluvad maailma ühe prot-

Margus Lember

sendi enim viidatud teadlaste hulka. Meie erialad kuuluvad maailma tippu. Selline oli kevadsemestril teaduse evalveerimisel osalenud välisekspertide kokkuvõttev hinnang.

Möödunud aasta detsembris valis Eesti Teaduste Akadeemia kolm uut akadeemikut, kellest üks on kardioloogiaprofessor Jaan Eha. Dermatoloogia ja veneroloogia professor Külli Kingo pälvis Eesti Akadeemiliste Naiste Ühingu aasta naisteadlase tiitli. Emeriitprofessorile Heidi-Ingrid Maarosile anti TÜ Kliinikumi preemia ning riikliku aumärgiga tunnustati lastekirurgia lektorit Karin Varikut. Riikliku teaduspreemiaga arstiteaduste alal tunnustati Tambet Teesalu teadus-arendustöö eest vähiuuringute valdkonnas. Käesoleva aasta arstiteaduskonna aastapäeva konverentsil tutvustavad viimastel aastatel riikliku teaduspreemia saanud oma uurimissaavutusi.

Teadusteema kajastamisel on ka tumedam pool. Vaatamata suurepärasele tulemustele oleme hetkel olukorras, kus praegune puudulik riiklik teaduse rahastamine hakkab takistama meditsiini teaduspõhist arendamist ja mõjub negatiivselt nii Eesti rahva tervisele kui ka Eesti majanduse arengule. Enamikus arenenud riikidest on arstiteaduse rahastamise osakaal riigi teadusrahades märgatavalt suurem kui Eestis. Biomeditsiin ja kliiniline meditsiin on valdkonnad, mis tänapäeval arenevad kiiresti ja mis on nn läbimurdealad, andes samas suhteliselt kiiresti olulise panuse ühiskonnale tagasi.

Olulistest tervishoiuküsimustes on otsuste vastuvõtmiseks vaja teaduslikke uuringuid, mille tulemustele põhinedes saaks järeldusi teha. Hetkel aga tervisesüsteemi vajadustest lähtuvad uuringud Eestis Sotsiaalministeeriumi tellimisel peaaegu puuduvad. Samuti puudub arstiteadlastel info väljavaadetest ja olukorra paranemisest lähiaastatel. Riiklik teaduse baasrahastuse oluline kasv, mis pidanuks tagama stabiilsuse konkurentsipõhise grandisüsteemi kõrval, on jäänud ebapiisavaks ning riiklik teaduse rahastamine kaugeneb eesmärgist jõuda ühe protsendini sisemajanduslikust koguproduktist. Samuti on jäänud tühjaks lubaduseks doktorantide igakuise toetus-

summa kahekordistamine. Kõik see muudab teadlaste olukorra ebakindlaks, mistõttu siirdub üha vähem noori teadusesse ja teadlaste arv järjest väheneb.

Selle ajakirjanumbri juhtkirjas välja toodud viis ettepanekut olukorra parandamiseks, mis meditsiiniteaduste valdkonna nõukogu kevadel haridus- ja teadusministrile ning töö- ja terviseministrile saatis, aitaksid hoida ja arendada meie teadusvõimekust ning seeläbi mõjutada positiivselt Eesti rahva tervist.

2017. aasta alguses töötas meditsiiniteaduste valdkonnas 588 inimest 424 täistöökojal. Sellest kõige suurema osa ehk 298 töötajat (178 täistöökohta) moodustavad õppejõud, teadustöötajaid on 123 (83 täistöökohta). Tudengeid on kokku 1909 ning residentide 640. Sügissemestrist alustas tööd laborimeditsiini professor Kalle Kisand. Emeriitprofessori staatus anti alates sügissemestrist kauaaegsele laborimeditsiini professorile Agu Tammele.

Sellest sügisest alustas tööd kliiniliste uuringute keskus, et pakkuda paremaid võimalusi ja tuge kliiniliste akadeemiliste uuringute ja ravimiuuringute korraldajatele. Uus keskus aitab luua paremat koostööd nii interdistsiplinaarselt kui ka kliiniliste erialade ning prekliiniliste teadlaste vahel, samuti aitab korrastada infrastruktuuri kasutamist. Arstile tähendab see seda, et uuringus osalemine muutub tema jaoks kiiremaks, sujuvamaks ja mugavamaks.

Uuel õppeaastal valmivad Biomeedikumi allkorrusel uued auditooriumid, mis peaksid andma leevendust praegusele ruumipuudusele. Planeerimisel on hambaarstiteaduse instituudi ning peremeditsiini ja rahvatervishoiu instituudi ruumilahendused Maarjamõisa Polikliinikus Puusepa 1a. Samuti on töös kliinilise simulatsioonikeskuse loomine.

Jätkuvalt on Tartu Ülikool panustamas tervishoiukorralduse, tervishoiu kvaliteedi, tervislike eluviiside ja liikumise aruteludesse ja tegevustesse. Osalemine ekspertidena erinevates nõuandvates ja otsustuskogudes on meie panus ühiskonna teenimisse. Olen veendunud, et 2017/18. õppeaasta kujuneb tegusaks ja loodan, et vähemalt mõned probleemid on aasta pärast lahenduse leidnud.